

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΧΕΔΙΟ ΔΙΚΑΙΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ
ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
& ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

**ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΙΚΑΙΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗΣ ΜΕΤΑΒΑΣΗΣ**

Αθήνα, 23/11/20
Αρ. Πρωτ. 91

Ταχ. Δ/ση: Κοραή 4, 5^{ος} όροφος, Πτέρυγα Β,
Ταχ. Κώδικας: 10564 ΑΘΗΝΑ
Πληροφορίες:
Τηλ.: 210 3278148
E-mail: sdam@sdam.gr

ΠΡΟΣ: Κοινοβουλευτικό έλεγχο ΥΠΕΝ

Θέμα: Σχέδιο Απάντησης στην Ερώτηση 1600 (ΣΥΡΙΖΑ)

Ο σχεδιασμός της Κυβέρνησης για την μετάβαση προς τον στόχο της κλιματικής ουδετερότητας υλοποιείται εντός του πλαισίου που θέτουν το δίκαιο και οι στρατηγικές επιλογές της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της χώρας και ιδίως: το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (ΦΕΚ 4893/Β/31.12.2019), ο Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1999 για τη διακυβέρνηση της Ενεργειακής Ένωσης και της Δράσης για το Κλίμα (L 328/1, 21/12/2018), ο Ενεργειακός Χάρτης Πορείας για το 2050 (COM(2011)885), η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία (COM (2019) 640) και το υπό διαμόρφωση θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της προγραμματικής περιόδου 2021-2027.

Ο σχεδιασμός αυτός υπηρετεί εθνικούς και ευρωπαϊκούς στόχους και προτεραιότητες που σχετίζονται, μεταξύ άλλων, με την προστασία του περιβάλλοντος και της δημόσιας υγείας, την προώθηση ανταγωνιστικών μεθόδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας και την διαφοροποίηση του παραγωγικού μοντέλου, ιδίως των περιοχών της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και του Δήμου Μεγαλόπολης Περιφερειακής Ενότητας Αρκαδίας, όπου πραγματοποιείται εξόρυξη και καύση λιγνίτη για ηλεκτροπαραγωγή. Οι περιοχές αυτές αντιμετωπίζουν τις συνέπειες (α) της πολυετούς και μονόπλευρης εστίασης στην δραστηριότητα αυτή, σε βάρος όλων των λοιπών οικονομικών δραστηριοτήτων και (β) της αδράνειας των προηγούμενων ετών ως προς την προετοιμασία ενός νέου, ισορροπημένου και βιώσιμου αναπτυξιακού προτύπου.

Σχετικά με το πρώτο ζήτημα, λόγω των τοπικών αλλά και των ευρύτερων πολλαπλασιαστικών επιδράσεων της λιγνιτικής δραστηριότητας, οι προϋπάρχοντες αυτής παραγωγικοί κλάδοι, όπως επιβεβαιώνουν τα στοιχεία της κλαδικής συνεισφοράς στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) ανά Περιφερειακή Ενότητα, είτε έχουν ατονήσει είτε έχουν εγκαταλειφθεί, με αποτέλεσμα την αδυναμία απορρόφησης ανθρώπινου δυναμικού.

Σύνολο ΑΠΑ κλάδων ΠΕ (στοιχεία ΕΛΣΤΑΤ) Έτος 2017	ΠΕ Κοζάνης		ΠΕ Φλώρινας		ΠΕ Αρκαδίας	
	Μ€	%	Μ€	%	Μ€	%
	1.984	100%	777	100%	1.231	100%
Ενέργεια & εξόρυξη	1.021	51.5%	310	39.9%	453	36.8%
Επαγγελματικές υπηρεσίες	221	11.1%	78	10.0%	212	17.2%
Δημόσιος Τομέας	322	16.2%	139	17.9%	201	16.3%
Εμπόριο, εστίαση & μεταφορές	195	9.8%	68	8.8%	179	14.5%
Αγροτική παραγωγή	146	7.4%	88	11.3%	76	6.2%
Τέχνες και ψυχαγωγία	65	3.3%	29	3.7%	70	5.7%
Κατασκευές	14	0.7%	65	8.4%	40	3.2%

Σχετικά με το δεύτερο ζήτημα, η απεξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα, όπως ο λιγνίτης, τέθηκε ως θέμα σε παγκόσμιο επίπεδο εδώ και τρεις σχεδόν δεκαετίες, λόγω της καταλυτικής επίπτωσής τους στο κλίμα, με την ΕΕ να πρωτοστατεί στις προσπάθειες αποθαρρύνοντας την ηλεκτροπαραγωγή από τις πηγές αυτές και προωθώντας την

στροφή στην «πράσινη» ενέργεια ήδη από το 1996, με την Πράσινη Βίβλο «Ενέργεια για το μέλλον: ΑΠΕ», με την ολοκληρωμένη προσέγγιση για την μετατροπή της σε μια ιδιαίτερα αποδοτική -από ενεργειακή άποψη- οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, με τη θέσπιση δεσμευτικής νομοθεσίας και στόχο τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, τον περιορισμό της χρήσης πρωτογενούς ενέργειας, την αύξηση της συμμετοχής των ανανεώσιμων πηγών στο ενεργειακό μίγμα κ.λπ..

Ως ακολούθως, η απόσυρση του λιγνίτη ξεκίνησε το 2010, όταν οι μονάδες έπαψαν να λειτουργούν ως μονάδες βάσης, καθώς η εξόρυξη και η όλη δραστηριότητα παρουσίαζε ζημιές, ιδιαίτερα μετά την είσοδο μονάδων ΑΠΕ και φυσικού αερίου και τη δημιουργία του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου. Η κατάργηση των δωρεάν δικαιωμάτων εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου στην ηλεκτροπαραγωγή, από το 2013, αύξησε το κόστος παραγωγής και, σε συνδυασμό με τη μείωση των τιμών φυσικού αερίου, επιδείνωσε την ανταγωνιστικότητα του λιγνίτη, όπως αδιαμφισβήτητα επιβεβαιώνει ο ακόλουθος πίνακας (στοιχεία ΔΕΗ Α.Ε.).

Έτος	Λιγνιτική Παραγωγή (TWh)	Ποσότητα Λιγνίτη Ορυχείων ΔΕΗ (εκ. τόνοι)	Κόστος CO2 Λιγνιτικών Μονάδων (Μ €)	Τιμή CO2 (€/tv)	Λειτουργικές Δαπάνες Ορυχείων ΔΕΗ (Μ €)	Καθαρά Κέρδη Προ Φόρων Λιγνιτικών Μονάδων (Μ €)
2010	27,4	53,6	5,2	14,5	681,6	66,6
2011	27,6	56,8	9,2	13,2	651,5	271,3
2012	27,6	61,7	52,6	7,5	582,3	267,5
2013	23,2	52,6	165,5	4,5	595,3	-194,0
2014	22,7	48,0	189,5	6,0	531,7	-57,0
2015	19,4	43,8	215,3	7,7	519,9	-362,0
2016	14,9	31,4	145,3	5,3	439,3	-413,6
2017	16,4	35,4	146,1	5,8	422,8	-371,5
2018	14,9	34,6	240,4	16,0	375,4	-388,7
2019	10,4	25,6	283,6	24,8	218,5	-495,8

Σύμφωνα με τα απολογιστικά στοιχεία, την περίοδο 2010-2019 οι λειτουργικές δαπάνες των ορυχείων μειώθηκαν κατά 68%, επιδεινώνοντας όλους τους κοινωνικούς και οικονομικούς δείκτες στις λιγνιτικές περιοχές, ακριβώς λόγω της προαναφερθείσας εξάρτησής τους από τη λιγνιτική δραστηριότητα. Ειδικότερα οι μεγαλύτερες ετήσιες μειώσεις παρατηρήθηκαν τα έτη 2016 κατά 15,5%, το έτος 2018 κατά 11,21%, με το ποσοστό μείωσης να εκπνιάσσεται στο 41,8 % το έτος 2019. Αντίστοιχα, για την ίδια περίοδο 2011-2019, τα καθαρά κέρδη προ φόρων της ΔΕΗ Α.Ε. μειώθηκαν σχεδόν κατά 300%, ενώ οι ζημιές ανά ετήσια χρήση ανήλθαν, κατά μέσο όρο, σε 400 εκ. € για τα έτη 2015-2019.

Στο πλαίσιο αυτό, με γνώμονα την εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος και την προάσπιση του μέλλοντος των λιγνιτικών περιοχών που απειλούνται με ερημοποίηση, οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική καταστροφή, και με δεδομένη την απουσία στρατηγικού σχεδιασμού για τον απεγκλωβισμό των περιοχών αυτών από μια θνησιγενή οικονομική δραστηριότητα αλλά και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της - εδώ και μια δεκαετία - φθίνουσας πορείας της, η Κυβέρνηση αποφάσισε να προχωρήσει στην κατάρτιση ενός ολοκληρωμένου εθνικού στρατηγικού αναπτυξιακού σχεδίου για την οικονομική αναδιάρθρωση των λιγνιτικών περιοχών και την κάλυψη του ελλείμματος του παραγωγικού τους μοντέλου μέσα από τη δημιουργία αξιών σε διαφορετικούς τομείς και κλάδους, με τίτλο «Σχέδιο Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης / Master Plan».

Αφετηρία του εθνικού στρατηγικού σχεδιασμού αποτέλεσε η Πράξη Υπουργικού Συμβουλίου 52/23-12-2019 (ΦΕΚ 213/Α/24-12-2019), με την οποία ορίστηκε ως περιεχόμενο του Master Plan «ένα πλέγμα μέτρων και προβλέψεων ... με στόχο την αναγέννηση της τοπικής οικονομίας, την εξασφάλιση των θέσεων εργασίας και τη δημιουργία νέων μέσα από την ανάπτυξη του πρωτογενούς, δευτερογενούς και τριτογενούς τομέα παραγωγής, αξιοποιώντας το υπάρχον ανθρώπινο δυναμικό, μετά από εξέταση των προτάσεων που θα υποβληθούν από τη ΔΕΗ Α.Ε. στο πλαίσιο της Εταιρικής Κοινωνικής της Ευθύνης και της επιχειρηματικής της δράσης, καθώς και από τους εμπλεκόμενους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης». Με την ως άνω πράξη συστάθηκε και συγκροτήθηκε Κυβερνητική Επιτροπή με αντικείμενο την έγκριση και την παρακολούθηση του Master Plan, με βάση εισηγήσεις Συντονιστικής Επιτροπής στην οποία ανατέθηκε η κατάρτιση και η υλοποίηση του σχετικού Σχεδίου καθώς και ο συντονισμός των αναγκών προς αυτό δραστηριοτήτων.

Το Master Plan το οποίο εδράζεται σε πέντε πυλώνες ανάπτυξης: καθαρή ενέργεια, βιομηχανία, βιοτεχνία και εμπόριο, έξυπνη αγροτική παραγωγή, βιώσιμος τουρισμός, τεχνολογία και εκπαίδευση, εγκρίθηκε στις 9.9.2019

από την Κυβερνητική Επιτροπή και τέθηκε σε ευρύτατη δημόσια διαβούλευση στην ιστοσελίδα www.opengov.gr από τις 3.10.2020 έως τις 10.11.2020. Πρόκειται για ένα στρατηγικό σχέδιο συνεκτικό, δομημένο, περιεκτικό και πρωτοπόρο σε ευρωπαϊκό επίπεδο που θέτει φιλόδοξους αλλά παράλληλα ρεαλιστικούς στόχους ενώ, ταυτόχρονα, προσδιορίζει τα αναγκαία μέσα και πόρους - εθνικούς και ευρωπαϊκούς - για την επίτευξή τους. Σε συνέχεια της ανωτέρω δημόσιας διαβούλευσης που ολοκληρώθηκε πρόσφατα και μετά την αξιολόγηση των σχολίων που υποβλήθηκαν, με κριτήρια και μεθοδολογία που αποφασίστηκαν από την Συντονιστική Επιτροπή, η τελευταία θα διαμορφώσει το τελικό Master Plan και θα το υποβάλει προς έγκριση στην Κυβερνητική Επιτροπή, προκειμένου να αρχίσει η υλοποίησή του με την αξιοποίηση πόρων της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού 2014-2020, του Πράσινου Ταμείου, του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, του Τακτικού Προϋπολογισμού κ.λπ.

Όσον αφορά στον ειδικότερο στρατηγικό σχεδιασμό που προβλέπεται από το θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ για τη νέα περίοδο προγραμματισμού 2021-2027, επισημαίνονται κυρίως τα ακόλουθα:

(α) η Πρόταση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων (ΚΚΔ) αναφορικά με τη θέσπιση πέντε στόχων πολιτικής: (1) *Μια εξυπνότερη Ευρώπη — καινοτόμος και έξυπνος οικονομικός μετασχηματισμός*, (2) *Μια πιο «πράσινη» Ευρώπη με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα*, (3) *Μια πιο διασυνδεδεμένη Ευρώπη — κινητικότητα και περιφερειακές διασυνδέσεις ΤΠΕ*, (4) *Μια πιο κοινωνική Ευρώπη — υλοποίηση του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων και* (5) *Μια Ευρώπη πιο κοντά στους πολίτες της — βιώσιμη και ολοκληρωμένη ανάπτυξη των αστικών, αγροτικών και παράκτιων περιοχών χάρη σε τοπικές πρωτοβουλίες*. Η Πρόταση ΚΚΔ θεσπίζει επίσης και τους όρους και τους ειδικούς κανόνες για την υλοποίησή τους με πόρους από τα επιμέρους Ταμεία της ΕΕ, COM (2018) 375 final, 29.05.2018.

(β) η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την «Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία» με την οποία εισάγεται το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» και νέος αυτοτελής «Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης», COM92019) 640 final, 11.12.2019.

(γ) η Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το επενδυτικό σχέδιο «Βιώσιμη Ευρώπη» στο οποίο εξειδικεύεται ο νέος αυτοτελής Μηχανισμός Δίκαιης Μετάβασης (ΜΔΜ), (COM(2020) 21 final, 14.01.2020. Ο ΜΔΜ θα παρέχει χρηματοδοτική στήριξη στις περιφέρειες που εξαρτώνται σε μεγάλο βαθμό από ορυκτά καύσιμα - ιδίως άνθρακα, λιγνίτη, τύρφη και πετρελαιούχο σχιστόλιθο - ή από βιομηχανίες έντασης εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και πλήττονται από την εξάρτηση αυτή, με σκοπό την άμβλυνση των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της μετάβασης. Ο Μηχανισμός αποτελείται από τρεις κύριες πηγές χρηματοδότησης: 1) Ένα Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, 2) Ένα ειδικό καθεστώς δίκαιης μετάβασης στο πλαίσιο του InvestEU και 3) Έναν μηχανισμό δανειοδότησης του δημόσιου τομέα σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων.

(δ) η επακόλουθη τροποποίηση της Πρότασης Κανονισμού Κοινών Διατάξεων, με σκοπό την εισαγωγή του νέου Ειδικού Στόχου Πολιτικής «Δίκαιης Μετάβασης», COM (2020) final, 14.01.2020 ο οποίος αποβλέπει στην αναδιάρθρωση της ενεργειακής ταυτότητας των περιοχών σε μετάβαση, με την ταυτόχρονη αποκατάσταση των εδαφών και τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, μέσω της ανάπτυξης νέων δραστηριοτήτων και της στήριξης του ανθρώπινου δυναμικού για την ομαλή προσαρμογή του στις νέες συνθήκες, όπως εξειδικεύεται στην ακόλουθη πρόταση Κανονισμού.

(ε) η πρόταση Κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης COM (2020) 22 final, 14.01.2020 που συνοδεύει την ανωτέρω τροποποίηση της Πρότασης Κανονισμού Κοινών Διατάξεων.

(ζ) η τροποποίηση της πρότασης Κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης COM (2020) final, 28.05.2020.

Οι ανωτέρω Προτάσεις Κανονισμών δεν έχουν ακόμα υιοθετηθεί. Οι τριμερείς συνομιλίες μεταξύ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου Υπουργών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής («τριλόγος») αναφορικά με την υιοθέτηση του Κανονισμού Δίκαιης Μετάβασης είναι ακόμα σε εξέλιξη. Τα αποτελέσματα του τριλόγου που έλαβε χώρα την 9^η Νοεμβρίου θα συζητηθούν προσεχώς στην Ομάδα «Διαρθρωτικά Μέτρα» του Συμβουλίου της ΕΕ, η οποία ασκεί νομοπαρασκευαστικό έργο σε θέματα που αφορούν στην πολιτική συνοχής και στη διακυβέρνηση των διαρθρωτικών ταμείων.

Μόλις υιοθετηθεί η Πρόταση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων, τα κράτη μέλη θα μπορούν να υποβάλουν επίσημα στις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής τη Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης για το ΕΣΠΑ 2021-2027, η οποία θα πρέπει να εγκριθεί με εκτελεστική πράξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το αργότερο 4 μήνες από την ημερομηνία της

επίσημης υποβολής της. Εντός 3 μηνών από την ημερομηνία αυτή, θα μπορούν να υποβάλλονται και τα Επιχειρησιακά Προγράμματα, τα οποία θα πρέπει να εγκριθούν με όμοια πράξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, το αργότερο 6 μήνες από την ημερομηνία της επίσημης υποβολής τους.

Σύμφωνα με την πρόταση Κανονισμού για τη θέσπιση του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, απαραίτητη προϋπόθεση για την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης από τον Μηχανισμό Δίκαιης Μετάβασης είναι η κατάρτιση Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης, τα οποία δύνανται να ενσωματωθούν σε ένα ή περισσότερα Επιχειρησιακά Προγράμματα, ενώ σύμφωνα με την Πρόταση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων, όλα τα Επιχειρησιακά Προγράμματα - και συνεπώς τα υποκείμενα Εδαφικά Σχέδια - θα πρέπει να καταρτίζονται στη βάση της εταιρικής σχέσης με γνώμονα τις ειδικές, ανά χώρα, συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαδικασίας του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και τις σχετικές Κοινοτικές, Εθνικές ή / και Περιφερειακές στρατηγικές και να αξιολογούνται ως προς την συμμόρφωσή τους με το κανονιστικό πλαίσιο.

Ειδικότερα, τα Εδαφικά Σχέδια θα πρέπει να προσδιορίζουν τα επηρεαζόμενα εδάφη και να αιτιολογούν τον χαρακτηρισμό τους ως «περισσότερο αρνητικά επηρεαζόμενα εδάφη», μέσα από την ανάλυση και τον προσδιορισμό των επιπτώσεων της απεξάρτησής τους από τον άνθρακα στην επιχειρηματική δραστηριότητα, στην απασχόληση και στον ενεργειακό εφοδιασμό, σύμφωνα με τα διαλαμβανόμενα στο Παράρτημα Δ της «Έκθεσης Επισκόπησης για κατευθύνσεις σχετικά με τις Επενδύσεις από το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης» (Annex D - Overview of Investment Guidance of the Just Transition Fund 2021-2027 per Member State under the European Semester process). Στη βάση των κατευθύνσεων αυτών για την Ελλάδα, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης θα επικεντρωθεί στη στήριξη περιοχών στις Περιφέρειες Δυτικής Μακεδονίας, Κρήτης, Βορείου και Νοτίου Αιγαίου καθώς και στο Δήμο Μεγαλόπολης.

Η Συμφωνία Εταιρικής Σχέσης με την Ελλάδα, η οποία βρίσκεται σήμερα στο στάδιο της κατάρτισης, έχει ενσωματώσει το νέο Ειδικό Στόχο Δίκαιης Μετάβασης, στον οποίο θεμελιώνεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης. Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα θα υποβληθεί και θα εγκριθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με την ανωτέρω διαδικασία και το σχετικό χρονοδιάγραμμα. Η κατάρτιση ενός ενιαίου Επιχειρησιακού Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης αποφασίστηκε από την Κυβερνητική Επιτροπή στις 18.03.2020.

Με βάση τα ανωτέρω, είναι απολύτως σαφές ότι το Master Plan που καταρτίζεται δυνάμει της ΠΥΣ 52/23.12.2019 αποτελεί εθνική επιλογή που δεν απορρέει ως υποχρέωση από το δίκαιο της ΕΕ και, πλην της εν λόγω Πράξης, δεν προβλέπεται από άλλον νομοθετικό κανόνα εθνικού δικαίου.

Με σκοπό την καλύτερη δυνατή προετοιμασία της δημόσιας διαβούλευσης των Εδαφικών Σχεδίων και του νέου Επιχειρησιακού Προγράμματος, η Τεχνική Γραμματεία της Συντονιστικής Επιτροπής του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης, η οποία συστάθηκε με το άρθρο 104 παρ. 5 του Ν. 4685/2020, ολοκλήρωσε ήδη από τον περασμένο Ιούλιο και Αύγουστο ένα πρόγραμμα Εδαφικών Σχεδίων με την υποστήριξη της ΔΕΗ Α.Ε., μέσω ειδικών εμπειρογνομώνων.

Στο πλαίσιο αυτό, αποτυπώθηκαν η υφιστάμενη κατάσταση κάθε περιοχής σε ενεργειακή μετάβαση, οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της απολιγνιτοποίησης της ηλεκτροπαραγωγής και οι δυνητικές αντισταθμιστικές δράσεις. Ειδικότερα, αναλύθηκε η οικονομική δραστηριότητα, οι κοινωνικές συνθήκες και τα ενεργειακά χαρακτηριστικά των περιοχών σε μετάβαση - συμπεριλαμβανομένων των νήσων Αιγαίου και της Κρήτης - και διερευνήθηκαν οι συνέπειες της απεξάρτησής τους από τον άνθρακα, ενώ εκτιμήθηκαν οι προκλήσεις καθώς και οι αναπτυξιακές ανάγκες και προοπτικές τους. Τα ευρήματα των σχετικών μελετών, οι οποίες ανατέθηκαν στο Ινστιτούτο Ενέργειας Νοτιοανατολικής Ευρώπης και στο Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, όσο και τα ευρήματα των μελετών που εκπονήθηκαν από την Παγκόσμια Τράπεζα στο πλαίσιο του έργου «A Just Transition for All: Preparing for a managed transition of coal-dependent regions in Western Macedonia, Greece», το οποίο χρηματοδοτήθηκε από το Πρόγραμμα Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αποτελούν χρήσιμη εισροή για την κατάρτιση των Εδαφικών Σχεδίων Δίκαιης Μετάβασης. Όλες οι ανωτέρω μελέτες έχουν αναρτηθεί στην [ιστοσελίδα](#) του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Κατά την παρούσα περίοδο, η Τεχνική Γραμματεία της Συντονιστικής Επιτροπής του Σχεδίου Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης επεξεργάζεται σχέδια επιμέρους ενοτήτων των Εδαφικών Σχεδίων και συγκεκριμένα την διαδικασία και τις προκλήσεις της μετάβασης καθώς και τους μηχανισμούς διακυβέρνησης. Στο έργο της αυτό, η Τεχνική Γραμματεία υποστηρίζεται από τον Σύμβουλο της Συντονιστικής Επιτροπής ο οποίος προσελήφθη με τη χρηματοδοτική συνδρομή της Ελληνικής Εταιρείας Συμμετοχών και Περιουσίας, μέσω του έργου «Advisory Services in Relation to the Carbon Regions Transition Master Plan» και από τον Σύμβουλο που προσελήφθη με τη

χρηματοδοτική συνδρομή του Προγράμματος Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, μέσω του έργου «Support to the preparation of territorial just transition plans in Greece and Cyprus», ο οποίος ανέλαβε την υποχρέωση υποστήριξης της Συντονιστικής Επιτροπής για την κατάρτιση του Εδαφικού Σχεδίου Δίκαιης Μετάβασης Νήσων Αιγαίου και Κρήτης.

Τα σχετικά με τα ανωτέρω κείμενα, μετά το πέρας της επεξεργασίας αυτής και την έγκρισή τους από την Συντονιστική Επιτροπή, θα τεθούν σε οργανωμένη και στοχευμένη διαδικασία διαβούλευσης με τις τοπικές αρχές και με τους λοιπούς κοινωνικοοικονομικούς εταίρους κατά τα διαλαμβανόμενα τόσο στην Πρόταση Κανονισμού του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης, όσο και στην Πρόταση Κανονισμού Κοινών Διατάξεων αναφορικά με την «Εταιρική σχέση και την πολυεπίπεδη διακυβέρνηση». Επισημαίνεται ωστόσο, ότι προϋπόθεση για την έναρξη της διαδικασίας αυτής αποτελεί η έγκριση του κανονιστικού πλαισίου της νέας περιόδου, καθώς αναμένεται να οριστικοποιηθούν διατάξεις ουσιαστικής σημασίας, αφού το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο τοποθετούνται διαφορετικά σε σχέση με τις Προτάσεις της Επιτροπής.

Με δεδομένη την ευρύτητα του Master Plan, ως προς τις λιγνιτικές περιοχές, έχει ήδη συντελεστεί ένα αποφασιστικής σημασίας βήμα για την ικανοποίηση των απαιτήσεων των Προτάσεων Κανονισμών, αφού στην εκτεταμένη χρονική διάρκεια δημόσια διαβούλευση, είχαν τη δυνατότητα συμμετοχής και έκφρασης το σύνολο των εμπλεκόμενων στην εταιρική σχέση καθώς και η κοινωνία των πολιτών, γεγονός που αναμένεται να διευκολύνει την ουσιαστική συμμετοχή τους στο σχεδιασμό τόσο των Εδαφικών Σχεδίων, όσο και του Επιχειρησιακού Προγράμματος Δίκαιης Αναπτυξιακής Μετάβασης.

Όσον αφορά στη χρηματοδότηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος, η Κυβέρνηση σκοπεύει να αξιοποιήσει το σύνολο των δυνατοτήτων που προσφέρονται και από τους τρεις πυλώνες του Μηχανισμού Δίκαιης Μετάβασης, καλύπτοντας τυχόν χρηματοδοτικό κενό για τις παρεμβάσεις που θα περιληφθούν στα Εδαφικά Σχέδια Δίκαιης Μετάβασης.

Περαιτέρω, έχει ήδη ενεργοποιηθεί το Μεταβατικό Πρόγραμμα που αποφασίστηκε από την Κυβερνητική Επιτροπή στις 18.03.2020 και το οποίο θα χρηματοδοτηθεί από πόρους της τρέχουσας περιόδου προγραμματισμού 2014-2020, του Πράσινου Ταμείου, του εθνικού σκέλους του Προγράμματος Δημοσίων Επενδύσεων, του Τακτικού Προϋπολογισμού κ.λπ. Ειδικότερα, έχει ενεργοποιηθεί το σύνολο του Χρηματοδοτικού Προγράμματος του Πράσινου Ταμείου με τίτλο: «Χρηματοδότηση έργων και δράσεων για την ανάπτυξη βιώσιμων οικονομικών δραστηριοτήτων χαμηλού ανθρακικού και περιβαλλοντικού αποτυπώματος στις Π.Ε. Κοζάνης, Φλώρινας και στον Δήμο Μεγαλόπολης της Π.Ε Αρκαδίας και διάθεση πίστωσης ποσού 31.412.033,10 € για την υλοποίηση του από τα έσοδα πλειστηριασμών δικαιωμάτων εκπομπών 2018», ενώ αναμένεται και η έγκριση ενός σημαντικού προγράμματος παρεμβάσεων ενίσχυσης της κοινωνικής συνοχής, αναπροσανατολισμού της απασχόλησης και οικονομικής διαφοροποίησης των περιοχών μετάβασης, μέσω του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Όπως ευχερώς προκύπτει από τα ανωτέρω, ως προς την παρούσα φάση σχεδιασμού του Συμφώνου Εταιρικής Σχέσης για το ΕΣΠΑ 2021-2027, ο σχεδιασμός της Κυβέρνησης για την Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση, καταρτίζεται με πλήρη διαφάνεια και κατά τρόπο δομημένο και οργανωμένο, προηγείται χρονικά ως προς τις απαιτούμενες ενέργειες ωρίμανσης και βρίσκεται σε απόλυτη αρμονία με τις κανονιστικές προϋποθέσεις που αναμένεται να θεσμοθετηθούν σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όσον αφορά στη χρηματοδότηση του σχεδιασμού αυτού, παρέχεται ένα ευρύ φάσμα εθνικών και ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών δυνατοτήτων και μέσων που θα αξιοποιηθούν από την Κυβέρνηση καλύπτοντας πλήρως τις σχετικές ανάγκες, ενώ δεν τίθεται κανένα ζήτημα που ενδέχεται να δημιουργήσει ελλείψεις, ή χρονική υστέρηση ώστε να απαιτείται πρόνοια διορθωτικών ενεργειών.

Με εκτίμηση

Κωστής Μουσουρούλης

Πρόεδρος Συντονιστικής Επιτροπής ΣΔΑΜ